

Uvjetne (kondicionalne) rečenice

1409. Uvjetnim (pogodbenim) ili kondicionalnim rečenicama nazivaju se one zavisnosložene rečenice u kojima se zavisnom surečenicom označuje uvjet pod kojim se ostvaruje (ili ne ostvaruje) radnja osnovne surečenice, a to znači da se radnja osnovne surečenice ostvaruje uvjetno, pogodbeno, tj. samo u slučaju da se ostvari i radnja zavisne surečenice.
1410. Usporedimo li međusobno uzročnu rečenicu *Danas ne idemo u šumu jer pada kiša* s uvjetnom rečenicom *Danas nećemo ići u šumu ako bude padala kiša*, zamijetit ćemo da su uzrok i uvjet također slične kategorije. Razlika je među njima u prvom redu u tome što uzrok pretpostavlja ostvarivanje radnje u zavisnoj surečenici (kiša stvarno pada), pa onda i radnje u osnovnoj surečenici, a kod uvjetnih je rečenica ostvarivanje radnje u zavisnoj surečenici neizvjesno, stavljeno je u pitanje, pa je onda neizvjesno (upitno) i ostvarivanje radnje u osnovnoj surečenici. Zato bi se pojednostavljeno moglo reći da je uvjet „upitani uzrok”, tj. onaj uzrok koji je doveden u pitanje, kojemu je svojstvena neizvjesnost (hipotetičnost).
1411. S obzirom na stupanj vjerojatnosti ostarivanja radnje u zavisnoj (pa onda i u osnovnoj surečenici) razlikuju se stvarne (realne), moguće (potencijalne) i nestvarne (irealne) uvjetne rečenice.

347

Stvarne (realne) uvjetne rečenice

1412. Stvarnim uvjetnim rečenicama označuje se uvjet čije ostvarenje stvarno vodi ostvarenju radnje u osnovnoj surečenici. Veznici su tih rečenica:
- *ako*, npr. *Ako tražite, naći ćete*;
  - *ukoliko*, npr. *Svi će oni dobro proći ukoliko se mognu dogovoriti*;
  - *li*, npr. *Pitaju li za nas, recite im da se jave*.
1413. Veznik *ako* najobičniji je i najčešći veznik stvarnih uvjetnih rečenica, a veznik *ukoliko* obilježen je kao rjeđi i/ili kao osobitost administrativnoga stila hrvatskoga standardnog jezika.

Ti veznici dolaze s bilo kojim od vremenskih glagolskih oblika (npr. *Ako tražite, nalazite*; *Ako tražite, naći ćete*; *Ako ste tražili, našli ste*; *Ukoliko budete tražili, naći ćete* i sl.), a veznik *li* dolazi samo uz oblike prezenta (npr. *Tražite li, naći ćete*) i oblike futura drugog (npr. *Budete li tražili, naći ćete*). Nije npr. ovjereno **Tražili ste li, našli ste* ili sl.

Moguće (potencijalne) uvjetne rečenice

1414. Mogućim uvjetnim rečenicama označuje se da moguće (eventualno) ostvarenje radnje u zavisnoj surečenici čini mogućim ostvarenje radnje u osnovnoj surečenici. U odnosu na stvarne rečenice moguće dakle rečenice označuju dodatnu upitanost, odnosno nesigurnost u ostvarenje uvjeta sadržana u zavisnoj surečenici, pa onda i u ostvarenje radnje označene osnovnom surečenicom
1415. Veznici su mogućih uvjetnih rečenica *ako*, *ukoliko* i *kad*, s tim da su u zavisnim surečenicama obvezatni oblici kondicionala. Ako se zavisna surečenica uvodi veznicima *ako* i *ukoliko*, u osnovnoj surečenici mogu dolaziti:
- kondicional, npr. *Ako bismo imali vremena, došli bismo*;
  - prezent (relativni), npr. *Ako bismo imali vremena, dolazimo*;
  - futur prvi, npr. *Ukoliko bismo imali vremena, doći ćemo*.

Međutim, ako se zavisna surečenica uvodi veznikom *kad*, onda je i u osnovnoj surečenici obvezatan kondicional, npr. *Kad bismo imali vremena, došli bismo* (nije ovjereno **Kad bismo imali vremena, dolazimo* niti **Kad bismo imali vremena, doći ćemo*).

1416. Moguće uvjetne rečenice, osobito one s veznikom *kad* (koji i inače označuje veći stupanj neizvjesnosti nego veznici *ako* i *ukoliko*), mogu po svom sadržaju biti i nestvarne (irealne). Mogu naime označivati i uvjet koji nije ostvariv, npr. *Kad bi postojali vukodlaci, svijet bi izgledao drugačije*.

348

Nestvarne (irealne) uvjetne rečenice

1417. Nestvarnim uvjetnim rečenicama označuje se da je uvjet sadržan u zavisnoj surečenici neostvaren ili neostvariv, pa je onda neostvareno ili neostvarivo i ono o čemu je riječ u osnovnoj surečenici.

U njima se zavisna surečenica uvodi veznikom *da*. U osnovnoj surečenici takvih uvjetnih rečenica uvijek dolazi kondicional, a u zavisnoj dolazi prezent ili neki od glagolskih oblika kojima se označuje prošlost (perfekt, aorist, imperfekt, pluskvampefekt). Prezent obično dolazi kad je uvjet neispunljiv, npr. *Da postoje vukodlaci, svijet bi izgledao drukčije*; a kad je uvjet neispunjen, obično dolaze oblici za prošlost, npr. *Da sam znao kakav je, ne bih ga ništa pitao*.

349